

§ 10, odst. 2., pož. zák. — Nárok na 10proc. příplatek na manželku k důchodu invalidnímu.

Výměrem ze dne 29. ledna 1926, č. j. 12746/26, nepřiznal zemský úřad pro péči o válečné poškozence v Praze válečnému poškozenci Josefu Č. 10proc. příplatek na manželku Marii.

Ministerstvo sociální péče rozhodnutím ze dne 18. října 1926, č. j. 28759-V/1a-26, zamítlo do výměru shora citovaného podanou stížnost z těchto důvodů:

Manželka stěžovatele Marie je narozena roku 1899 a nemá dětí. Obstarává domácnost a jest nápomocna svému manželovi v polním hospodářství. Jest tudíž výdělečně činná, poněvadž přispívá svou prací k výdělku z tohoto hospodářství. Její výdělečná způsobilost jest snížena nejvýše o 50%. Není tu tedy podmínek, za jichž splnění dle §u 10, zákona ze dne 25. ledna 1922, č. 39 Sb. z. a n., invalidovi lze přiznati 10% příplatek základního důchodu na manželku.

O stížnosti podané do tohoto rozhodnutí uvážil nejvyšší správní soud toto:

Nárok stěžovatelův opírá se o předpis §u 10, zákona r. 142/1920, ve znění zákona č. 39/1922, který přiznává invalidovi 10proc. příplatek základního důchodu na manželku nebo družku žijící s ním ve společné domácnosti, nemůže-li býti výdělečně činná.

Vládní nařízení ze dne 7. prosince 1922, č. 363 Sb. z. a n., provádějící zákon o požitcích válečných poškozenců v odst. 3, k §u 10, stanoví, že příplatek na manželku je přiznati pouze v tom případě, je-li prokázáno, že manželka nemá možnosti býti výdělečně činná. Nestačí prokázati pouhou skutečnost, že manželka není výdělečně činnou, nýbrž je prokázati, že výdělečně činná býti nemůže.

Nezákonnost naříkaného rozhodnutí spatřuje stěžovatel v tom, že žalovaný úřad nesprávně vyložil 2. odst. §u 10, o právním významu doslovu jeho: „nemůže-li býti výdělečně činná“. Co rozumí zákon pod pojmem nemožnosti výdělečné činnosti není v zákoně blíže specialisováno a proto nutno prý sáhnouti k oněm zákonným ustanovením, která tento pojem blíže objasňují. Takovým předpisem jest prý § 17, v němž jest uvedeno, že vdově, jejíž výdělečná schopnost je snížena aspoň o 50%, přísluší plný důchod vdovský. Kdyby Marie Č. byla vdovou, požívala by při zjištěné 50proc. nezpůsobilosti plného vdovského důchodu, jest tedy prý konsekventní, aby nyní za života stěžovatelova při téže stavu nezpůsobilosti přiznán byl příplatek 10%. Stěžovatel spatřuje v §u 17, zásadu všeobecnou, kteréž nutno použiti i při výkladu §u 10.

S tímto právním názíráním nemůže se nejvyšší správní soud ztotožniti.

Nehledě k tomu, že ani § 17 neobsahuje definice pojmu „nemožnosti výdělečné činnosti“, nemá předpis tento s výkladem §u 10 nic společného.

Třebas v případě §u 17 pouhé snížení výdělečné schopnosti o 50% má v zápětí tytéž právní následky jako úplná nemožnost výdělečná, ale jen potud, že v obou případech vdově přísluší nárok na plný důchod vdovský (900 Kč), není přípustno tohoto zvláštního ustanovení zákonného, platícího jen pro nároky na důchod vdovský, použiti analogicky na předpis §u 10, který má na zřeteli zcela jiný případ, vztahující se na nároky na 10proc. příplatek k důchodu invalidnímu za manželku v ten rozum, že by zákon i zde pouhé snížení výdělečné schopnosti aspoň o 50% stavěl na roveň úplné neschopnosti výdělečné. Stěžovatel ostatně přehlédl, že i ustanovení §u 17 rozlišuje mezi snížením výdělečné schopnosti aspoň o 50% a mezi úplnou neschopností k výdělku, když v posledním svém odstavci přiznává vdově příplatek 200 Kč, je-li zcela neschopna k výdělku. Takto rozplývá se v niveč domnělá these stěžovatelova, budoucí na rovnocennosti snížení výdělečné schopnosti aspoň o 50% s úplnou neschopností výdělečnou.

Se zřetelem k tomu, co bylo vyloženo, sluší proto odmítnouti stěžovatelův výklad předpisu Šu 10, jaký nesnáší se s jasným zněním jeho. Otázka pak, zda manželka může býti výdělečně činná, jest otázkou skutkovou. V tomto směru žalovaný úřad na podkladě nesporné jinak skutečnosti, že manželka stěžovatelova je nápomocna svému manželovi v polním hospodářství, dospěl k závěru, že výdělečně činná býti může.

Že i spoluúčinnost manželčina v polním hospodářství může býti pokládána za činnost výdělečnou, stížnost vůbec ani nepopírá.

Pak ovšem právem žalovaný úřad vycházel od zjištění, že manželka stěžovatelova, když témuž v polním hospodářství vypomáhá, výdělečně činná býti může a není nezákonnosti v tom, když vyslovil, že není zákonného předpokladu pro přiznání 10proc. příplatku a jej stěžovateli nepřiznal.

Byla proto stížnost zamítnuta jako bezdůvodná.

(Nálezy nejvyššího správního soudu ze dne 19. září 1928, č. 25441/28 a ze dne 24. září 1928, č. 20244/28.)

Obnova řízení přiznacího. Straně žalující u nejvyššího správ. soudu nepřísluší náhrada útrat.

Stěžovatelka, vdova po válečném invalidovi, který v roce 1916 na italské frontě při výbuchu granátu utrpěl nervový otřes a zemřel dne 10. května 1925, zažádala o důchod vdovský a sirotčí pro nezletilé děti.

Zemský úřad pro péči o válečné poškozence v Bratislavě nepřiznal výměry ze dne 2. prosince 1925, č. j. 138438/25 a č. j. 167185/25, ani důchod vdovský ani sirotčí, poněvadž dle konaného šetření smrt manžela, pokud se týče otce, nenastala následkem jeho služby vojenské.

Výměry zemského úřadu doručeny byly dle návratky ve spisech stěžovatelce dne 10. ledna 1926.

Dalším výměrem téhož zemského úřadu ze dne 7. dubna 1927, č. j. 38873/27, byla stěžovatelka zpravena, že ke svému podání ze dne 26. února 1927, vznesenému na kancelář presidenta republiky v záležitosti přiznání důchodu pozůstalých, poukazuje se na výměry ze dne 2. prosince 1925, č. j. 138438/25 a 167185/25, kterými jí důchody nebyly přiznány z důvodu, že smrt jejího manžela nenastala následkem vojenské služby za války. Výměry byly jí doručeny dne 10. ledna 1926 a nepodala proti nim odvolání. Není důvodu, aby úřad vydané rozhodnutí změnil a o nároku na důchod znovu rozhodoval, poněvadž nejsou prokázány nové okolnosti, které by mohly býti podkladem k opětovnému projednání její žádosti.

Proti tomuto výměru podala strana stížnost k ministerstvu sociální péče, namítajíc, že smrt manželova nastala následkem vojenské služby za války, o čemž nabídla důkaz lékařem drem J. W. v Nitře.

Naříkaným rozhodnutím ze dne 3. května 1927, č. j. 14032-V/1 a-27, neshledalo ministerstvo sociální péče důvodu ke změně rozhodnutí zemského úřadu v Bratislavě ze dne 7. dubna 1927, č. j. 38873/27. V rozhodnutí uvedeno, že rozhodnutí zemského úřadu je správné a odpovídá zákonným ustanovením.

O stížnosti podané do tohoto rozhodnutí, uvážil nejvyšší správní soud:

Naříkané rozhodnutí neshledalo důvodu ke změně rozhodnutí zemského úřadu v Bratislavě ze dne 7. dubna 1927, č. j. 38873/27, které jednak odkazuje na své dřívější právoplatné výměry ze dne 2. prosince 1925, č. j. 138438/25, a 167185/25, jimiž odepřen byl důchod vdovský a sirotčí, jednak pak vyslovuje, že nemá důvodu, aby o nároku na důchod znovu bylo rozhodnuto, poněvadž nejsou prokázány nové okolnosti, které by mohly býti podkladem k opětovnému projednání věci.

Ve své podstatě obsahuje tedy naříkané rozhodnutí dva výroky:

1. výrok odkazující na právní moc výměry zemského úřadu ze dne 2. prosince 1925, č. j. 138438/25 a 167185/25,